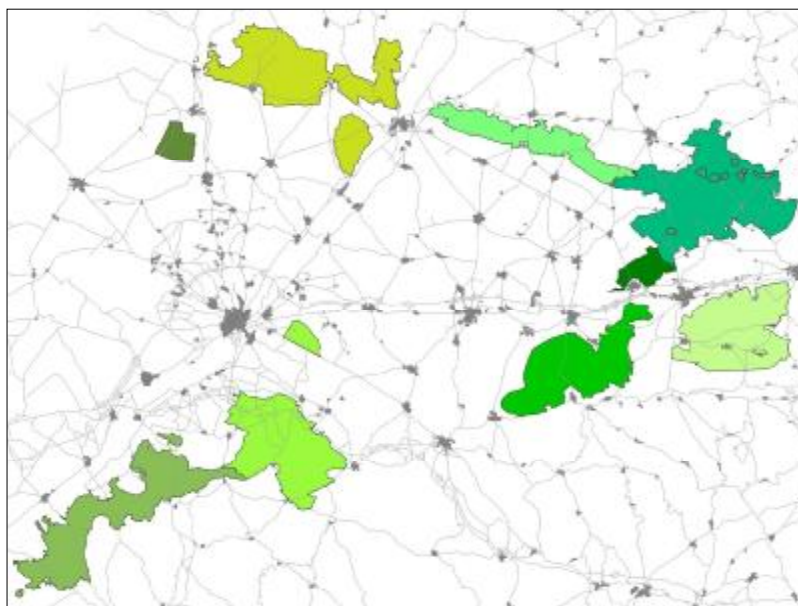

Procés participatiu per elaborar els plans de gestió de les ZEPA de la plana de Lleida

ZEPA dels secans de Mas de Melons-Alfés

Març de 2010

Pla de gestió de les ZEPA de la plana de Lleida

www.zepasponent.cat

Òrgan promotor

Coordinació

Procés participatiu

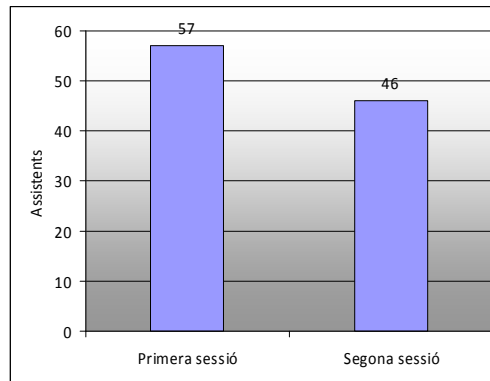

1. Dades sobre els assistents al procés participatiu

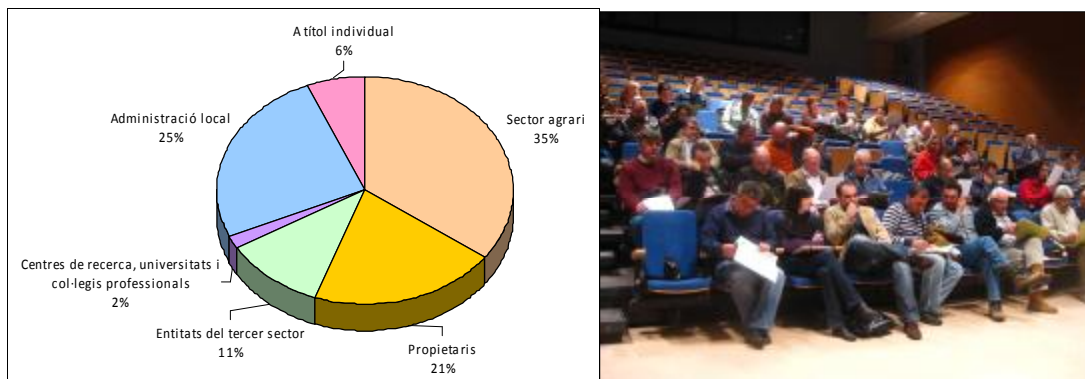
Les sessions de debat de la ZEPA dels Secans de Mas de Melons-Alfés van tenir lloc al municipi d'Artesa de Lleida, els dies 25 de gener i 15 de febrer de 2010, concretament a la Sala de la Llar del Poble. En total, hi van assistir 103 persones. La sessió amb més afluència va ser la primera, mentre que a la segona, l'assistència fou lleugerament menor (Figura 1). Un 43% dels participants de la segona sessió ja havien assistit a la primera.

Figura 1. Assistents a les sessions de debat sobre les ZEPA de Mas de Melons-Alfés

Pel que fa al perfil dels participants, la majoria estaven directament relacionats amb el sector agrari (propietaris particulars o representants de sindicats agraris, col·lectivitats de regants o cooperatives de productors). Una quarta part dels participants representaven administracions locals (ajuntaments de la zona, consells comarcals i la Diputació de Lleida), mentre que un 11 % representaven entitats del tercer sector, especialment entitats conservacionistes. També hi assistiren participants del món científic, i persones a títol individual (Figura 2).¹

Figura 2. Perfil dels participants a les dues sessions de debat sobre les ZEPA de Mas de Melons-Alfés

¹ També van assistir com a observadors a les sessions membres dels departaments de la Generalitat promotors del procés (DMAH i DAR), així com del Cos d'Agents Rurals. Els primers no van participar al treball en grups, mentre que els darrers sí que ho feren.

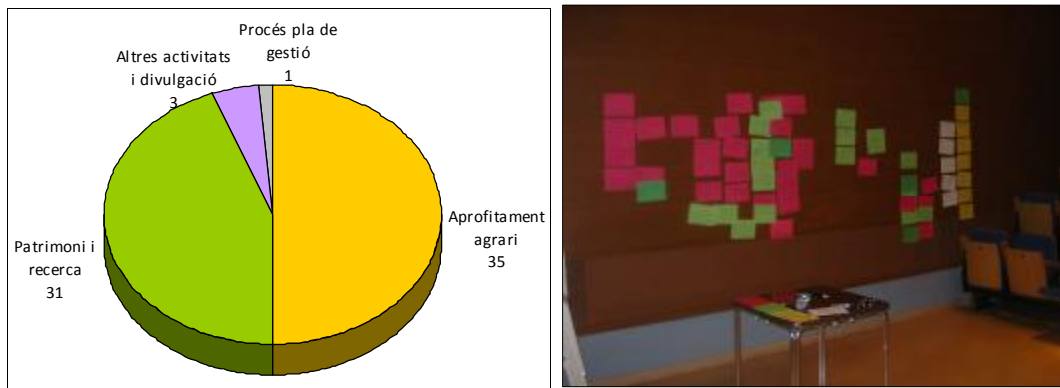
2. Diagnosi de l'espai

Durant la primera sessió de debat, els participants van treballar en la diagnosi de l'espai, debatent els aspectes clau que poden condicionar la gestió de l'espai. Les aportacions s'han agrupat segons tres grans blocs dels plans de gestió, i també s'han distingit aquelles aportacions que tenien a veure amb el procés d'elaboració del pla de gestió:

- Aprofitament agrari
- Patrimoni natural i cultural i recerca
- Altres activitats, divulgació i interpretació ambiental
- Procés d'elaboració del pla de gestió

Els participants van fer un total de **70 aportacions**, la meitat de les quals tenien a veure amb l'aprofitament agrari, mentre que la resta feien referència principalment al patrimoni natural i cultural i a la recerca, i només tres aportacions tenien a veure amb el bloc d'altres activitats i divulgació. Una aportació també feia referència al procés d'elaboració del pla de gestió (Figura 3).

Figura 3. Aportacions de diagnosi efectuades, segons el bloc del pla de gestió (70 aportacions)

A continuació es recullen les aportacions a la diagnosi conjunta elaborada pels participants. S'agrupen les aportacions segons si tenen signe positiu o negatiu, i també s'indiquen aquelles aportacions que són neutrals.

1. Aprofitament agrari	
Aspectes positius	Aspectes negatius
<ul style="list-style-type: none"> - L'agricultura, fins al moment, ha estat favorable per a la conservació de les aus - A les Garrigues el reg de suport no ha canviat el paisatge - Les dotacions altes d'aigua són les que permeten una bona rendibilitat econòmica, per ara i pel futur - A l'aeroport d'Alguaire s'han assolit acords amb propietaris, com a compensacions. És un bon antecedent en el territori 	<ul style="list-style-type: none"> - El territori se sent enganyat i com un dels grans sacrificats del Canal Segarra-Garrigues - A les terres amb ZEPA no s'hi faran inversions i a la llarga s'abandonaran. Llavors els plans de gestió seran inviables - Les ZEPA minven el valor patrimonial de les terres - Les limitacions als cultius - L'agricultura dona serveis a la societat, però els pagesos no perceben res a canvi - L'agricultura actual no permet sostenir la població - Les mesures agroambientals estan mal plantejades i cal repensar-les - Manca assessorament tècnic al pagès - Les màquines per fer sembra directa (beneficïoses per als ocells) són molt cares - Per amortitzar un reg gota a gota cal molt de temps, de 15 a 20 anys - La zona té una pluviometria força baixa

	- No hi ha diners per a les compensacions econòmiques (desengany del territori respecte les compensacions econòmiques, ja que les del PEIN no han arribat mai)
Aspectes neutrals	
- A Aspa, Cogull, Alfès i Artesa les mesures agroambientals no tenen sentit perquè es cull abans (mitjan maig)	
2. Patrimoni natural i cultural i recerca	
Aspectes positius	Aspectes negatius
<ul style="list-style-type: none"> - L'entorn de les ZEPA és molt bonic, tot i que la gent del territori no el valora prou - El patrimoni històric i cultural (molins, cabanes de volta...) té potencial turístic - El guaret pot tenir un paper positiu en la conservació - Existeix coneixement científic sobre la fauna i els hàbitats - El reg és imprescindible per a les aus perquè necessiten productivitat (arbres, rostolls, etc.) - El territori ha avançat vers la constitució d'un consorci per a la gestió de la ZEPA, i existeixen propostes de mesures de gestió consensuades en el territori - Els valors de la timoneda d'Alfès van més enllà de l'alosa becuda: la timoneda és una enciclopèdia ambiental per la presència de moltes espècies 	<ul style="list-style-type: none"> - El patrimoni històric no s'aprofita i s'està degradant - Les basses i els abeuradors associats a l'agricultura i la ramaderia han disminuït - Al territori ja hi ha zones protegides de fa anys, però la inversió pública per a la conservació ha estat escassa - L'abandonament progressiu de les pastures i el guaret afecta negativament la conservació - La proliferació de noves infraestructures degrada el territori i afecta negativament la conservació (ex: l'abocador del Segrià perjudica la fauna pròpia d'Alfès) - El canvi climàtic provoca i provocarà efectes negatius sobre l'agricultura, la fauna i els hàbitats - Prolifera les aus alienes com les cigonyes (que ja no migren), els estornells i les garses blanques - Manca recerca sobre la compatibilització entre reg i conservació, alguns estudis no són útils - La proximitat a una ciutat genera problemes de residus i impactes ambientals diversos - Durant una època de l'any els ramats de corders perjudiquen les aus que nien a terra
Aspectes neutrals	
<ul style="list-style-type: none"> - La trenca és un ocell migratori. La seva disminució s'explica perquè la cacen als llocs on hiverna - Al canal d'Urgell hi nidifica la trenca, en una zona a cavall entre seca i reg - L'alosa becuda mai ha estat a la timoneda d'Alfès 	
3. Altres activitats, divulgació i interpretació ambiental	
Aspectes positius	Aspectes negatius
<ul style="list-style-type: none"> - El territori pot acollir en el futur gent cansada de viure a les ciutats. - La influència de Lleida pot ser bona, tot i que el territori sovint desconeix la gent procedent de Lleida que visita les ZEPA - Les ZEPA poden servir per augmentar la població - Els plans de gestió i la DIA poden aportar valor afegit a les activitats econòmiques que tinguin lloc a la ZEPA - L'aeroport de Lleida-Alguaire pot promocionar la ZEPA 	<ul style="list-style-type: none"> - Si segueix la pèrdua de població com fins ara, les ZEPA en sortiran perjudicades i no seran viables. Hi ha molta por als efectes que tingui la ZEPA sobre el despoblament - Manquen recursos i inversions en noves infraestructures turístiques - La pagesia ara no treu benefici del turisme - Falten recursos per a la senyalització, la divulgació i l'educació ambiental sobre el territori
Aspectes neutrals	
<ul style="list-style-type: none"> - Els municipis aposten per un desenvolupament global: reg, turisme, indústria, patrimoni, etc. - La població local és qui millor coneix el territori i per tant qui ha de gestionar el turisme 	

3. Propostes d'actuacions recollides en tot el procés participatiu

Entre la primera i la segona sessió, l'equip de participació va recollir totes les propostes d'objectius i actuacions que es van formular per al pla de gestió. Les propostes van arribar de diverses fonts:

- Grups de treball de la primera sessió de debat

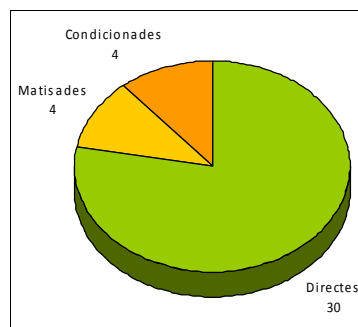

- Qüestionaris individuals lliurats durant la primera sessió
- Aportacions a la bústia web del procés (correu electrònic)
- Aportacions dels municipis de la zona, integrades en un document de 12 punts

Un cop recollides, les propostes es van sintetitzar (cas que tinguessin redactats similars les unes amb les altres) i es van estructurar segons blocs per tal de facilitar el debat.

Per a la ZEPA dels Secans de Mas de Melons-Alfés, es van comptabilitzar **38 propostes**, de les quals més de tres quartes parts es podien incorporar directament al debat que va tenir lloc durant la segona sessió, 4 van ser matisades per l'equip redactor i 4 van restar fora del debat, condicionades al que establissin altres normatives, així com la Declaració d'Impacte Ambiental del projecte del sistema del Canal Segarra-Garrigues (Figura 4).

Figura 4. Propostes que s'incorporen al debat sobre el pla de gestió a les ZEPA de Mas de Melons-Alfés (38 propostes)

3.1. Propostes directament incorporables al pla de gestió

A continuació es recullen totes aquelles propostes que, tal com van ser formulades en el procés participatiu, podien encaixar bé en el marc del pla de gestió. Això, però, no significa que totes aquestes propostes siguin incorporades directament al pla de gestió, ja que els treballs del pla hauran de concretar i desenvolupar el seu contingut.

1. Aprofitament agrari

- Crear una marca de qualitat del territori associada als productes agraris
- Reformar racionalment les mesures agro-ambientals existents, permetent el sumatori d'èrms en parcel·les de menys de dos hectàrees, i fer tallafocs cada x hectàrees, com una altra mesura addicional
- Apostar per cultius alternatius als actuals, per exemple els ecològics
- Compensar econòmicament els pagesos que gestionin les seves terres amb criteris conservacionistes
- Garantir un reg de suport per l'ametller o l'olivera, sense que això comporti cap inversió al pagès
- Assessorar els pagesos sobre les possibles alternatives als cultius actuals
- On no es pugui regar, establir un reg de subsistència (dur l'aigua a les finques, i activar el reg, l'any que la pluviometria baixi d'uns determinats paràmetres per assegurar les collites i millorar la productivitat de les aus, com a compensació econòmica)
- Cas de no deixar ampliar la zona de llenyosos com fins ara, establir una mena de "Banc de llenyosos", de forma que si un propietari decideix lliurement arrencar-los, un altre pagès de la zona pugui plantar-los en la seva finca mantenint el percentatge existent
- Invertir en sembra directa i fomentar la seva implantació mitjançant les cooperatives cerealistes de la zona
- Preveure compensacions econòmiques per als ajuntaments i les cooperatives en cas que no puguin regar

2. Patrimoni natural i cultural i recerca

- Promoure i incentivar la pagesia dedicada a la conservació
- Crear un Consorci de gestió de l'espai, tal i com estava pactat amb la Generalitat, que sigui paritari entre els ajuntaments i la Generalitat
- Crear un organisme dedicat a l'estudi i el seguiment de les pràctiques agrícoles respectuoses amb la conservació de la vida silvestre
- Crear noves basses i abeuradors, de mida petita i de terra, i ben distribuïdes
- Augmentar la transferència de coneixements dels investigadors als pagesos
- Conservar terrenys en guaret durant períodes diversos

- Fer programes d'ús i gestió dels terrenys viables per a les aus segons les diferents èpoques de l'any
- Posar en valor el patrimoni cultural i artístic mitjançant un pla especial consensuat amb els ajuntaments
- Realitzar més estudis sobre la compatibilització de l'agricultura amb la conservació d'ocells
- Permetre que el nou consorci supervisi i participi en els estudis de seguiment

3. Altres activitats, divulgació i interpretació ambiental

- Dotar més recursos per a la senyalització, la divulgació i l'educació ambiental
- Potenciar el coneixement del patrimoni cultural, gastronòmic i paisatgístic, i de les aus estepàries i els seus hàbitats
- Aportar valor afegit a totes les activitats econòmiques que tinguin lloc a les ZEPA
- Crear un consorci per fomentar i gestionar l'ús públic
- Incrementar el potencial cultural i turístic del territori, mitjançant un pla especial consensuat amb els ajuntaments
- Investigar, conservar i publicar la toponímia dels pobles, termes i indrets, i respectar-la en les senyalitzacions
- Respectar el nom que es dona als ocells, flora i fauna de cada poble
- Fer rutes turístiques per aprofitar tots els atractius de la zona: el centre d'interpretació de Castellans, les pintures rupestres del Cogul, la timoneda d'Alfés, i el Castell-palau d'Aspa, on s'hi podria fer un hotel rural o un alberg
- Aprofitar l'aeroport de Lleida-Alguaire per promocionar les ZEPA i el territori que les envolta
- Crear el centre d'interpretació de la biodiversitat i les aus estèpiques a Castellans, d'acord amb la voluntat de tots els ajuntaments de l'espai

3.2. Propostes incorporables al pla de gestió, amb matisos de l'equip redactor

A continuació es presenten propostes derivades del procés de participació, que han estat matisades per l'equip redactor dels plans de gestió, per tal d'augmentar la concreció i adequació de les afirmacions al contingut del pla de gestió. Els matisos de l'equip redactor s'indiquen amb un color distingit. . No van haver matisos per a les propostes del bloc d'altres activitats, divulgació i interpretació ambiental.

1. Aprofitament agrari

- Donar permís per segar a partir del 25 de maig **sempre que no afecti a aus protegides nidificants**
- Garantir un reg mínim de 1.500 m³/ha any **en els conreus llenyosos**
- Aplicar mesures de solidaritat territorial: els que es beneficien del reg han de compensar als que no **caldría estudiar si jurídicament i administrativa és possible**

2. Patrimoni natural i cultural i recerca

- **Inventariar** i millorar els espais que utilitzen la fauna i els ocells: abeuradors, aigüeres, basses, cabanes de volta malmeses, etc

3.3. Propostes condicionades a normatives o a la DIA del Segarra-Garrigues

Algunes de les propostes que es van recollir en les sessions de debat, o per altres vies, no tenien un bon encaix en el pla de gestió, bé perquè estaven condicionades al que establissin altres normatives, bé perquè la Declaració d'Impacte Ambiental del Canal Segarra-Garrigues condicionava el marge de maniobra del pla de gestió.

En el cas de la ZEPA de Mas de Melons-Alfés, les propostes condicionades es són les següents:

- On sigui permès el reg de suport – 1.500-3.500 m³/ha any -, poder-lo administrar a parcel·la complerta, permetent els cultius en mosaic
- No limitar el pagès a l'hora d'escollir quin cultiu plantar
- Permetre una dotació flexible (de 1.500 a 3.500 m³/ha any) permet adaptar-se millor a les condicions variables
- Oferir aigua a plena dotació, aplicant criteris segons els cultius, per compatibilitzar-los amb la presència d'ocells. Poder regar amb la màxima dotació possible

3.4. Propostes addicionals a les derivades del procés participatiu

A continuació es recullen propostes provinents dels treballs del pla de gestió, de les directrius de 2006 i del Programa de conservació dels hàbitats i les aus estèpiques elaborat pel DMAH l'any 2005. Aquestes propostes, malgrat que no van sorgir del procés de participació, també van entrar a discussió durant la segona sessió de debat, i tenien a veure, sobretot, amb el patrimoni i la divulgació ambiental. No van haver matisos per a les propostes del bloc de patrimoni natural i cultural i recerca.

2. Patrimoni natural i cultural i recerca

- Avaluar la possibilitat de recuperar les poblacions d'alosa becuda i trenca
- Controlar depredadors a la zona de cria de la trenca
- Conservar i potenciar les àrees arbrades on cria la trenca
- Col·locar torres de cria del xoriguer petit i altres espècies
- Aturar l'activitat ramadera de febrer a juliol a Alfés i de maig a agost a la resta.
- Restaurar la vegetació de ribera del riu Set

3. Altres activitats, divulgació i interpretació ambiental

- Dissenyar i equipar itineraris de descoberta del paisatge, el medi natural (ornitofauna, flora d'interès) i els elements d'interès cultural equipats amb senyalització adequada i miradors
- Potenciar la ramaderia extensiva
- Potenciar l'apicultura

4. Síntesi de les propostes, prioritzades a la segona sessió de debat

A continuació s'exposen els resultats de la priorització i el debat de les propostes recollides durant el procés.

En primer terme, amb el símbol (!) s'indica si es considera que la proposta, tal com està redactada, implicarà una participació activa de la població local. Aquelles propostes que, per tal de dur-se a terme, requereixen una implicació important de la població, són crítiques i cal valorar-ne el suport que generen, ja que això en permetrà preveure'n el seu èxit futur.

També s'indica el grau de suport de cada proposta amb un gràfic que recull el percentatge de respostes corresponents als quatre valors amb els quals els participants podien qualificar les propostes:

Codi	Valoració
	0 En desacord
	1 Poc important
	2 Força important
	3 Molt important

També es valora la mitjana (x) de valoracions que va rebre cada proposta. El valor resultant és el que marca l'ordre amb el qual es presenten les propostes (de millor a pitjor valorades).

Totes les propostes sotmeses a debat van rebre, en general, una valoració positiva pels participants. S'han detectat 18 propostes que requereixen una implicació important de la població (marcades amb (!) a la taula). D'aquestes, són especialment rellevants aquelles que no van rebre cap valoració desfavorable:

- Compensar econòmicament els pagesos que gestionin les seves terres amb criteris conservacionistes (x=2,6)
- Donar permís per segar a partir del 25 de maig sempre que no afecti a aus protegides nidificants (x=2,4)
- Promoure i incentivar la pagesia dedicada a la conservació (x= 2,2)

Al dors de les taules, també es recullen els matisos i altres propostes que van realitzar els participants, així com el recull de les propostes més ben valorades dins de cada grup. Algunes d'aquestes propostes es feien a partir de les propostes presentades en els qüestionaris de valoració individual, però altres propostes eren formulades pel grup a partir d'un debat espontani.

1. Aprofitament agrari		(0=en desacord; 3=molt important)						
PROPOSTES A DEBAT		- X	0%	20%	40%	60%	80%	100%
Compensar econòmicament els pagesos que gestionin les seves terres amb criteris conservacionistes	!	2,6						
Garantir un reg de suport per l'ametller o l'olivera, sense que això comporti cap inversió al pagès		2,6						
Garantir un reg mínim de 1.500 m³/ha any en els conreus llenyosos		2,6						
Preveure compensacions econòmiques per als ajuntaments i les cooperatives en cas que no puguin regar ¹		2,5						
On no es pugui regar, establir un reg de subsistència (dur l'aigua a les finques, i activar el reg, l'any que la pluviometria baixi d'uns determinats paràmetres per assegurar les collites i millorar la productivitat de les aus, com a compensació econòmica)	!	2,5						
Donar permís per segar a partir del 25 de maig sempre que no afecti a aus protegides nidificants	!	2,4						
Invertir en sembra directa i fomentar la seva implantació mitjançant les cooperatives cerealistes de la zona	!	2,2						
Assessorar els pagesos sobre les possibles alternatives als cultius actuals	!	2,1						
Potenciar l'apicultura		2,1						
Crear una marca de qualitat del territori associada als productes agraris	!	2						
Cas de no deixar ampliar la zona de llenyosos com fins ara, establir una mena de "Banc de llenyosos", de forma que si un propietari decideix lliurement arrencar-los, un altre pagès de la zona pugui plantar-los en la seva finca mantenint el percentatge existent	!	2						
Apostar per cultius alternatius als actuals, per exemple els ecològics	!	1,9						
Reformar racionalment les mesures agro-ambientals existents, permetent el sumatori d'erms en parcel·les de menys de dos hectàrees, i fer tallafocs cada x hectàrees, com una altra mesura addicional ²		1,9						
Potenciar la ramaderia extensiva		1,7						
Aplicar mesures de solidaritat territorial: els que es beneficien del reg han de compensar als que no, caldria estudiar si jurídicament i administrativa és possible	!	1,6						

Propostes matisades pels participants

1 Preveure compensacions econòmiques per als ajuntaments, les cooperatives, i els propietaris (per mantenir l'activitat agrícola de secà) en cas que no puguin regar

² Referent als tallafocs, s'afegeix "a càrrec de l'administració"

Noves propostes

- Garantir un preu just als productes agraris
- Evitar canvis de conreu en zones sensibles
- Fer ecoconcentracions a les ZEPA
- No posar dificultats per ampliar o fer noves granges.
- Compensar amb caràcter retroactiu les ZEPAs velles
- Dins el parc natural o a través del consorci, crear un fons econòmic que centralitzi tots els recursos econòmics que caldrà destinar a compensar els agricultors.

Propostes prioritzades en el treball en grup

Crear un "banc de llenyosos" per al territori: si se n'arrenquen, es podrien plantar de nou (si és possible, densificant)

L'ideal seria que no hi haguessin limitacions en aquest sentit, però atenent els condicionants de les directrius de 2006, pot ser l'opció més viable. El banc de llenyosos permet afrontar el relleu generacional, i que agricultors joves puguin començar a conrear.

Potenciar la sembra directa a través de les cooperatives cerealistes

Aquesta modalitat de conreu és positiva per a les aus i per a l'agricultura, però dur-la a terme és molt car i per això cal el suport de les cooperatives cerealistes, que poden proveir la maquinària necessària.

Fer proves pilot en el cereal amb un seguiment conjunt

Fer proves reals, i no estudis teòrics de recerca, i amb el suport de la gent del territori

Fer (eco) concentracions parcel·làries per fer viables les explotacions: ampliar camins, ajuntar finques llindants

Dur a terme concentracions parcel·làries que tinguin en compte criteris de conservació del patrimoni (que es respectin camins històrics, construccions de pedra seca, marges...). Això permetria optimitzar recursos i facilitar la gestió, a més d'altres avantatges que significa la concentració parcel·lària.

Aprofitar totes les línies de finançament possibles en xarxa natura 2000

Pot implicar fer fronts comuns, compartir interessos, o fer cofinançament.

Modificar les mesures agroambientals per adaptar-les al microclima de cada territori

Per a la ZEPA de Mas de Melons-Alfés es proposa segar a partir del 25 de maig, sempre que no afecti a les espècies

Gestionar l'espai amb la implicació de la gent del territori, a través d'un consorci o de la figura de parc natural

La veu del territori ha de ser escoltada i tinguda en compte, sigui quin sigui l'òrgan de gestió que es creï. El grup va debatre sobre la conveniència que aquest òrgan de gestió fos d'escala local (un per ZEPA) o supralocal (per al conjunt de les ZEPA).

Donar suport als productes alternatius: comercialització, maquinària, transformació

Aquests productes poden ser d'agricultura ecològica, de plantes aromàtiques, de plantes medicinals...

Garantir el reg de supervivència (1.500 m³ /ha any) en cultius llenyosos d'acord amb la normativa existent (2006)

Gratuïtat de la instal·lació del reg de supervivència (és a dir, aquell que només s'utilitza per garantir la collita en episodis de sequera) i de l'aigua que s'utilitzés. La sequera és perjudicial per al pagès i per als ocells.

Associar al pla de gestió un compromís per a unes compensacions factibles i realitzables

Això inclou autorització de l'ajut per part de l'estat, fitxa financera, i partida pressupostària

2. Patrimoni natural i cultural i recerca		(0=en desacord; 3=molt important)						
PROPOSTES A DEBAT		- X	0%	20%	40%	60%	80%	100%
Crear un Consorci de gestió de l'espai, tal i com estava pactat amb la Generalitat, que sigui paritari entre els ajuntaments i la Generalitat ¹	!	2,5						
Posar en valor el patrimoni cultural i artístic mitjançant un pla especial consensuat amb els ajuntaments	!	2,4						
Promoure i incentivar la pagesia dedicada a la conservació ²	!	2,2						
Permetre que el nou consorci supervisi i participi en els estudis de seguiment ³		2,2						
Augmentar la transferència de coneixements dels investigadors als pagesos ⁴	!	2						
Conservar terrenys en guaret durant períodes diversos ⁵	!	1,9						
Crear noves basses i abeuradors, de mida petita i de terra, i ben distribuïdes		1,8						
Fer programes d'ús i gestió dels terrenys viables per a les aus segons les diferents èpoques de l'any		1,8						
Inventariar i millorar els espais que utilitzen la fauna i els ocells: abeuradors, aigüeres, basses, cabanes de volta malmeses, etc ⁶		1,8						
Restaurar la vegetació de ribera del riu Set		1,8						
Realitzar més estudis sobre la compatibilització de l'agricultura amb la conservació d'ocells		1,7						
Crear un organisme dedicat a l'estudi i el seguiment de les pràctiques agrícoles respectuoses amb la conservació de la vida silvestre		1,6						
Conservar i potenciar les àrees arbrades on cria la trenca.		1,6						
Controlar depredadors a la zona de cria de la trenca		1,4						
Aturar l'activitat ramadera de febrer a juliol a Alfés i de maig a agost a la resta ⁷ .	!	1,2						
Avaluar la possibilitat de recuperar les poblacions d'alosa becuda i trenca		1,1						
Col·locar torres de cria del xoriguer petit i altres espècies		1,1						

Propostes matisades pels participants

- ¹ S'afegeix "amb ecologistes, pagesos i d'altres sectors (universitat etc) " (aportacions repetides en aquest sentit)
- ² Promoure i incentivar la pagesia dedicada a la conservació amb **bones pràctiques agràries**
- ³ S'afegeix "amb pagesos"
- ⁴ S'afegeix "i dels pagesos als investigadors"
- ⁵ Es substitueix "de febrer a juliol" per de "febrer a agost", s'afirma que per aplicar-ho cal un estudi que ho demostrï (a), també s'afegeix "amb compensacions" (b)
- ⁶ S'afegeix "arbres, marges" (a). Les noves basses i abeuradors que es facin han de ser petites i de terra, i han d'estar ben distribuïdes (b)
- ⁷ A la zona de Torrerià pot ser contraproduent per als ocells (i a la resta també): La pastura afavoreix l'hàbitat en posar al descobert gran nombre d'insectes. Els ocells que fan niu als conreus podrien perillar, però seria suficient senyalitzar els nius, enlloc de prohibir la pastura. En aquesta zona només pasturen ovelles i, com que sempre ha estat així, cap ramat d'aquesta zona està preparat per romandre a les pletes durant mesos.

Noves propostes

- Fer estudis i seguiment científic de l'evolució de la ZEPA i dels efectes que pot representar les diferents activitats que es duen a terme
- Informar al pagès de la zona ZEPA el millor possible per cuidar el territori el millor possible, mitjançant cursos.
- Desenvolupar contractes ambientals per a la sostenibilitat de les explotacions agràries, com es fa en altres països.

Propostes prioritzades en el treball en grup

Crear un consorci no paritari i donar-li rellevància i finançament

Aquesta mesura ha de ser un pilar del pla de gestió. D'altra banda, el consorci hauria de ser divers i en la seva composició haurien de tenir un pes més important les administracions locals (8 ajuntaments per 2 òrgans de la Generalitat). A l'òrgan consultiu hi haurien entitats, pagesos afectats per la ZEPA, sindicats, cooperatives, caçadors. Aquesta mesura hauria de ser troncal, i la resta que es proposen dependrien del seu desenvolupament, ja que seria el consorci qui les hauria d'impulsar.

Entre les propostes a debat que impulsaria el consorci destaquen:

- programes d'ús i gestió de les parcel·les amb presència d'ocells
- posada en valor del patrimoni cultural amb un pla especial
- supervisió i participació en els estudis de seguiment que es facin

Fer proves pilot imparcials per demostrar la compatibilitat de l'activitat agrària amb les aus estèpiques

Per refermar el convenciment que hi ha sobre aquest aspecte per part del territori.

Permetre les pastures a les zones de secà (no limitar l'activitat ramadera)

Especialment en el cas de la timoneda d'Alfés. En aquest sentit, un participant apunta que fa un temps la timoneda era pasturada per un ramat d'un pastor de secà. Ara el ramat ve del regadiu, i els excrements de les ovelles han portat llavors de plantes que no són del secà i que parasiten les timonedes. S'hauria d'estudiar què ha passat, i aplicar mesures al respecte.

Augmentar la transferència de coneixements dels investigadors als pagesos, però també dels pagesos als investigadors

Que es comparteixi la informació que es generi, en els dos sentits.

3. Altres activitats, divulgació i interpretació ambiental		■ 0 ■ 1 ■ 2 ■ 3	(0=en desacord; 3=molt important)
PROPOSTES A DEBAT		$\bar{X}$	0% 20% 40% 60% 80% 100%
Fer rutes turístiques per aprofitar tots els atractius de la zona: el centre d'interpretació de Castellldans, les pintures rupestres del Cogul, la timoneda d'Alfés, i el Castell-palau d'Aspa, on s'hi podria fer un hotel rural o un alberg ¹		2,5	
Incrementar el potencial cultural i turístic del territori, mitjançant un pla especial consensuat amb els ajuntaments	!	2,4	
Crear el centre d'interpretació de la biodiversitat i les aus estèpiques a Castellldans, d'acord amb la voluntat de tots els ajuntaments de l'espai ²	!	2,2	
Investigar, conservar i publicar la toponímia dels pobles, termes i indrets, i respectar-la en les senyalitzacions		2,2	
Respectar el nom que es dona als ocells, flora i fauna de cada poble		2,2	
Aportar valor afegit a totes les activitats econòmiques que tinguin lloc a les ZEPA		2,2	
Potenciar el coneixement del patrimoni cultural, gastronòmic i paisatgístic, i de les aus estepàries i els seus hàbitats		2,1	
Crear un consorci per fomentar i gestionar l'ús públic ³	!	2,1	
Dotar més recursos per a la senyalització, la divulgació i l'educació ambiental		2	
Dissenyar i equipar itineraris de descoberta del paisatge, el medi natural (ornitofauna, flora d'interès) i els elements d'interès cultural equipats amb senyalització adequada i miradors		2	
Aprofitar l'aeroport de Lleida-Alguaire per promocionar les ZEPA i el territori que les envolta		1,6	

Propostes matisades pels participants

- ¹ S'afegeix que a Aspa s'està fent un treball de recuperació de la memòria històrica
- ² Vigilar de no saturar el territori de centres
- 3 Crear un consorci per fomentar i gestionar l'ús públic, [gestionat per cooperatives i ajuntaments](#)

Noves propostes

- Invertir 1% cultural de l'obra del canal Segarra-Garrigues en els pobles afectats per les ZEPA
- Elaborar i executar campanyes de comunicació i difusió específiques pels Secans
- Establir col·laboracions amb entitats externes sobre usos, valors i potencials dels Secans
- Explicar bé què vol dir estar dins una ZEPA: vol dir que prima la conservació de l'ocell, en compatibilitat amb l'agricultura tradicional

Propostes prioritzades en el treball en grup

Gestionar l'ús públic (rutes, itineraris etc.) de forma regulada per no perjudicar les aus ni l'activitat agrària.

En qualsevol cas, la propietat ha d'ésser interlocutora, i a més, caldria cercar i establir mecanismes per tal que l'ús públic reverteixi positivament en la propietat.

Conèixer i connectar-se amb d'altres experiències existents, sobre la compatibilització de l'entorn natural i els hàbitats amb vida agrícola

Sabent que a l'estat espanyol i en d'altres països, existeixen d'altres experiències en marxa similars (on es cerca un equilibri entre entorn natural i vida agrícola), pot ésser enriquidor i vital per al cas de les ZEPA de la plana de Lleida, compartir coneixements i experiències les anomenades zones.

Aportar valor afegit a totes les activitats econòmiques en ZEPA.

Això es pot aconseguir per exemple a través d'una marca de qualitat. Per aconseguir-ho és necessari disposar d'eines i facilitats administratives (la normativa per tant, ha de considerar-ho)

Crear un consorci per a que tots els municipis es coordinin i treballin conjuntament (tenir en compte la "llavor" existent a la zona)

La necessitat de coordinació i treball conjunt es pot fer extensible a totes les propostes que s'enduguin, per això es considera imprescindible crear un òrgan de gestió conjunt (un Consorci).

Potenciar el coneixement del patrimoni natural i cultural, tenint en compte les iniciatives municipals i els atractius de cada zona (centre d'interpretació, rutes, altres...).

En el treball en grup es va comentar durant força estona sobre la conveniència de situar els centres d'interpretació associats als cascs urbans dels municipis propers a la ZEPA o dins el perímetre de la pròpia zona protegida. Per ambdós casos sorgiren avantatges i inconvenients. Pel que fa a situar-los en cascs urbans: els avantatges serien facilitar la implicació de la població en la protecció, la potenciació d'altres activitats del municipi (restauració i comerç) i la coincidència amb el criteri que planteja el DMAH per a les zones protegides; els inconvenients serien concentració dels beneficis del centre en un sol municipi i llunyania de l'espai protegit. Sobre situar-los en les zones protegides: l'avantatge seria la proximitat a l'entorn natural protegit i l'aprofitament del patrimoni existent en les finques incloses en ZEPA; mentre que els inconvenients podrien ser l'afectació a la fauna i als hàbitats, i la poca reversió dels visitants en els municipis propers. Es va destacar que el ple del municipi de Castellans havia acordat la disposició d'ubicar el centre d'interpretació, però no tots els membres del grup consideraven que el centre s'hagués d'ubicar en aquest municipi, de fet, també es va destacar que la finca pública de Mas de Melons-Alfés reunia condicions i facilitats per ubicar-hi el centre o d'altres instal·lacions d'interpretació del patrimoni natural. En qualsevol cas, tothom estava d'acord en què en aquest camp és imprescindible la coordinació i el treball conjunt de tots els municipis